

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Lauacrum concienzie omnibus sacerdotibus perutile

Jacobus <de Gruytrode>

[Leipzig], 1495

Capitulu[m] duodecimu[m] De quadruplici domo dei

urn:nbn:de:hbz:466:1-30750

Capitulum

xij.

go que mortem nō timet ergo rē. Id est ad sanctam obser-
uantiam regularē. qui breui tēporis interuallo monach⁹
effectus est valde probatus cōtempnens laudes et gloriam
huius mundi. ¶ Ante Aristoteles dixit suis discipulis. i ex-
tremis. Humiliat⁹ intraui in hunc mundum anxius vixi.
Et turbatus nūc ex eo nescius et ignarus. ¶ Omnis enim
gloria huius mūdi tanq̄ flos agri cito trāsies. Quis vnq̄
potencio: Alexandro et hoc magno. Et dux ille quadā die
in aquis nauigaret. quidam senex de rupe petrarum appa-
ruit ei. dansq̄ sibi lapides pulcherrimos et preciosum dixit
q̄ ipsius pondere agnosceret valore suspensus. Nam lapis il-
le positus in statera omnia preponderabat que in alia lan-
ce ponebantur. Cooper⁹ aut puluere nihil penitus ponde-
rabat. sed ei preponderabat festuca minima. per hōc dabat
intelligi q̄ ipse viuens in dignitate omnes reges mūdi pre-
ponderabat. Sepultus vero p̄ minimā festuca reputaret.
¶ Ante Grego. Que maior insania q̄ pro delectatōe mo-
mentanea perpetuis se obligare supplicis. Et hec de vnde
cimo capitulo dicta sufficiunt.

¶ De quadruplici domo dei

¶ Capitulum duodecimum.

Quadruplicem domus dei in scripturis inuenim⁹
quam sibi dominus deputauit pro speciali habi-
taculo. cuius delitie sunt esse cum filiis hominum.
Proverbiorum. viij. Qui etiam si delib⁹ suis repro-
mat vlti misit in cōsolacionem d. Math. vi. Vobiscum sum vsque ad
cōsumacionem seculi. ¶ Prima igitur domus dei est quelibet
ecclesia materialis ad honorem dei dedicata. De qua ip-
se dominus dicit. Johan. ij. Nolite facere domum patris
mei domū negociatōis. Et alibi Math. xi. Dom⁹ mea do-
mus orōnis vocabit⁹. ¶ Secūda domū disposuit sibi de⁹ spi-
ritualem. Et hec est duplex. Spēialis videlicet et Cōmūnis
Spēalis est quelibet deuota aia ad imaginē dei facta. De

Folium

xlv.

psal. x

qua dicit ppheta. **D**omus tua dñe tect sanctitudo. in lōgitudine dierū tē. **T**ercia domus est spūalis. sed cōmunis. tota videlicet ecclesia catholica que supra ipsum xpm velut supra firmā petrā ē fundata. **P**rouer. ix. **S**apientia edificauit sibi domū excidit i ea calūpnas septē. i. septē sacramēta.

Quarta vero domus est pacifica et trāquilla. que ē eccl'a triūphās oīm brōy. De qua psalmista. **B**eati qui habitāt in domo tua dñe in secl'a secl'oy laudabūt te. **I**te **J**ohā xiiij. **I**n domo p̄ris mei mānsiones multe sūt. **S**z p̄ch dolor in q̄libet illarū domoy sit tanta abominatio n̄ris moter nis epibus. tātaq; violēcia q̄s merito oīs hūili corde p̄pendere debem⁹. vt possim⁹ eas lacrimosis oculis te plangere et deplāgendo remediū oportunū a dño salubriter ipetrare.

Primo igit sit abominatio et violēcia i prima domo ab ipsimet dom⁹ incolis. scz clericis in ea p̄bendatis. qui moter nō tpe raro visitant domū dei imo rarissime causa orōnis querētes ibi deū. **O**lim **P**etr⁹ et **J**ohēs a seē debāt. ad tēplū ad horā orōis nonā. **A**ctu. ij. **S**z iam p̄ntissime visitant eā causa portōis querentes ibi nummū. non deū. **I**sti sunt de quib⁹ dicit **J**ere. vi. **A** minori vsq; ad maiore omēs auaricie studeat. **I**sti plus intrant eccl'iaz p̄pter salutē vētris. q̄ p̄pter salutē mentis. De quib⁹ dicit apl's ad **P**hili. iij. **Q**uorū venter est. **E**t tales sunt filij heli et filij belial. De quib⁹ dicit. i. **R**e. ij. **E**rat autē pctm pueroy heli grande corā dño qz retrahēbāt hoies a dñi sacrificio. **S**ic et hodierna die p̄pter auariciā. gulā. et luxuriā clericoy mlti layci ab oblatō nib⁹ et sacrificijs retrahunt.

Ite alia est abomiatio que fit in eadē domo ab ipsis qui visitāt ipm causa vane glorie vt oñdāt se esse bonos atq; subtiles cantores qui frangunt notas et voces vt placeāt nō deo. s̄ mulierib⁹. discant et hosifant. vt ab audiētib⁹ laudēt p̄cipue a mulierib⁹. **J**am mutetas. iā i organis. iā i alijs instrumētis musicalib⁹ pl⁹ delectatōnē et lasciniā querētes q̄ tenotōem. **E**t multi in

psal. 8

h

Capitulum

111.

illi sine intrat ecclesia ut audiat tales cantus quibus delectatur. **¶** Unde Hugo. de sancto victore libro de claustro aie sic inquit. Quid prodest dulcedo vocis sine dulcedie metis. fragis voce frange et priam voluntate. Seruas consonantias vocis. serua concordiam moris. Immo sanctus August. contra tales dicit. **¶** Placet deo latrat canu. mugitus bou. grimitus porcoru. quibus talis cantu luxuria cum clericorum id est lasciuie et luxuriose cantanciu. ut placeat amasnis suis. Unde quanta iniuria templo dei isti faciunt. Faciunt enim ex eo tabernaculum sive domum tripudij ubi solent tales lasciuie cantu exerceri. Sic ad huc alia. abhominatio et violencia longe grauior in domo dei ab ipsis lubricis qui veniunt ibidem ad inspiciendum mulieres et ut inspiciantur ab eis. Immo putandum est. **¶** Et tamen heu verum est quod dico. quod istis temporibus non est aptior locus ad procedendum ubi sunt tales peccationes quam in templo dei. Et quanto est ecclesia solennior et maior et plures clerici sunt in ea. tanto plura talia in ea sunt. **¶** De ve ve illis qui sic polluunt templum domini. Illi maxime violentiam domui dei faciunt cum de templo lupanar efficiunt. Illi verissime sunt de quibus illud dici potest Saluatoris. **¶** Math. xxij. Domus mea domus orationis vocabitur. vos autem fecistis illam speluncam latronum. **¶** Ubi vos peccatis mulierculas malas quas vos multum diligitis plus quam sumus et eternum bonum saluatorem omnium Ihesum christum. qui nos et vos omnes redemit de morte eterna. **¶** Et de cuius patrimonio viuuntis. et vestras mulieres splendide educatis. **¶** De autem noster egenus et pauper. non in seipso sed in suis pauperibus quos enutrire debemus. et non facitis in maximum damnum vestrum. **¶** Et dico notate malas mulierculas. quia boni et honeste non patiuntur se a vobis peccari. **¶** Sed mala et in honesta cuius malicia eruperat omnem maliciam pro dyabolo. **¶** Quod autem hoc verum sit probat Iohannes in sermone de collatione. Iohannis baptiste. dicens. Nulla ergo in hoc mundo bestia similis est male mulieri. **¶** Quid inter quadrupedia leone seu? sed nihil ad hanc. **¶** Aut in serpentibus. quid draco attris

†

cius. nec hoc quidē iuxta mulieres malā et linguosaz cōferri
 pōt. Nā et leo et draco in malo inferiora sunt. Testat huic ser
 moni meo sapientissim⁹. Salomō dicēs. Cohabitare leonē
 et draconi melius est q̄ mulieri male et linguose. Et ne putes
 sapientē Viruz in yronia dixisse. Et ipis reb⁹ discere manifesti⁹
 Danielē in lacu leōis reueriti sunt. Iustū vero Naboth Je
 sabel interfecit. Cet⁹ Jonā in ventre suo custodiuit. Dalida
 autē Sampsonē illecebris circumuenit et aso capite deformatū
 alienigēis. s. philisteis tradidit. Dracōes et aspides et cornu
 te Johēz baptistā vivētē subdita feritate reuerēt. Herodias
 vero caput abstulit. et tāti viri mortē in p̄ciū saltatōis accepit
 Nec ille. Et iteo dī. Sapientie. xliij. In medio mulier noli cō
 morari. De vestimētis em̄ p̄cedit tinea. Sis a muliere iniq̄
 tas. **A**udi rem gestā de duabus mulieribus et vno
 presbitero. Qui habebat vnaz vetulam. aliam iuenculaz
 Qui quāq; in sole requiescēs pōbat caput ad sinū vetule ut
 ei canos crines extraheret. **V**etula vero intra se cogitabat.
 si tibi canos extraherē ut iuuenis viduaris me refutabis. et
 iuencule adherebis. **E**t p̄pter hoc vetula ei capillos nīgros
 extraherat et cāos p̄misit stare. Aliqñ vero idē sacerdos pone
 bat caput suuz in sinuz iuencule. **E**t petebat ut ei canos cri
 nes extraheret. que fecit sic. **E**t euz nō inueniebat nisi canos
 omnes euellebat. **S**icq; vetula extraherat nīgros. **E**t iuenc
 cula canos. **E**t sic remāsit idē sacerdos de caluatus et de
 pilatus. **E**cce qualis deceptio mulierum. **D**e quaruz ma
 litia dī. **D**etrista. **A**dā sampsonē. **d**avid regē salomonē. **A**c
 q; arestotilē alexādy sil. oēs. **F**ina deceptio q̄s mōtue⁹ erit
Semia fallere falsa. dicere. qñ carebit. **S**ecana piscibus ac
 mare fluctib⁹ an carebit. **I**te ifinita sūt adhuc eulogia in sa
 cra scriptura clamācia in malitiā malaruz mulierū q̄ tu sa
 cerdos amas sup auruz et topazion. **I**mmo super deum et
 celestem iherusalem. **D**ico iterum malam mulierem. quia p̄
 certo scio q̄ bona honesta et pudica mulier non erit tui

Capitulum

fornicaria. Nec alterius. si diuisi fueritis cōtinue ad inuicē
 Qui enim caste viuere voluerit. oportet eum vitare oēm oc-
 castionem luxuriandi. Et p̄cipue mulierū presenciam. ¶ **U**n-
 Augustin⁹ ait. Maius vtiq; est quandoq; virum sc̄m cō-
 morari ⁊ conuersari cū mulierib⁹. ⁊ non coiquinari ab eis
 q̄ suscitare mortuos. Exemplum capias. Nam sicut ferrū
 in ignem positum demollescit. Sic viros factōs in frequēti
 mulierum presenciam positos cōcupiscencia emollescere facit
 Et sicut ex concussione duorū lapidū frigidorū ad inuicē
 ignis excutit. Sic ex nimia familiaritate viri et mulieris
 quibus etiā antiquorū ⁊ nimis frigidorū concupiscencia ori-
 tur. Quis enim frigidior esse poterit. q̄ qui i extremis labo-
 rat ⁊ t. Tamen refert Gregorius in dyalogo de quodam se-
 ne sancto in extremis laborante. Cui cum quedā mulier
 facie sibi appropinquaret vt sciret an adhuc spiraret. Ille
 vir dei voce qua potuit clamauit. Recede mulier recede. tol-
 le pallium. quia adhuc vigeat igniculus in me. ¶ **U**nde Au-
 gustin⁹. Crede mihi q; ex familiaritate seminarū multos ce-
 dros libani. id est. sanctos viros cecidisse agnouit. De quorū
 casu non minus timebam q̄ Ambrosij ⁊ Hieronimi. Unde
 illud periculum nemo euadere poterit nisi qui cōsortia mu-
 lierum vitauerit etiā quantūcumq; deuotus ⁊ religios⁹
 fuerit. ¶ **U**nde Hieronim⁹. Crede mihi non potest cum deo
 toto corde ambulare qui seminarum accessibus copulatur
 O mi frater attende diligenter que scribam tibi. non ego s;
 sancti doctores. Nūq; em i via salutis stare poteris tua da-
 lida tecū cōmorāte. Si em magni sc̄i l̄ati ⁊ miraculosi vi-
 ri per semias ceciderūt. tu miser ⁊ miserabilis cū tua concu-
 bina quomō poteris salu⁹ stare quā tu pl⁹ diligis q̄ deum
 tuum. ⁊ omnes creaturas celestes ⁊ terrestres. Et cum non
 sit apci⁹ instrumentū ipsius dyaboli ad decipiendum ho-
 mines a via recta ⁊ iusta q̄ mala ⁊ peccatrix mulier. Nam
 diabolus agit quādoq; per malā mulierē quod nō posset

facere per omnes magistros et doctores omnium facultatum
 Quod autem verum sit scribam tibi rem gestam in quadam ci-
 uitate per antiquam beginam diabolicam mulierem. Pro-
 pter quod negocium tu et omnes nos fugere debemus ma-
 las mulieres plus quam vnus demonem in inferno.

Erat quidam mercator in quadam ciuitate qui habebat
 castam et honestam uxorem qui pergens pro mercibus suis
 ad alias prouincias. Erat enim quidam iuuenis ciuis in eadem
 ciuitate qui adamabat eandem mulierem supra modum qui
 plures nuncios ad eandem honestam mulierem direxit ad pro-
 eandem vel procurandum. sed vacuos. et cum indignatione
 magna repulit eos a se. Tandem iuuenis cepit languescere
 Cui quedam fetula occurrens causam sui languoris questi-
 uit. qui primo cor suum celans et. Sed illa fortiter instetit. et
 tandem ei quod in corde habuit manifestauit. Cui illa ait.
 Ego te celeriter iuuabo. **D** mulier teuffel. dyabolus. weyb
 Ipsa vero caniculam quam habebat tribus diebus ieiuna-
 re cogens tertia die panem confectum synapi dedit ei. Que
 pre amaritudine synapis fortiter lacrymare cepit. Pergens
 ergo illa cum canicula ad domum predictam. semine. que fuit
 honorifice ab ea suscepta. **V**idens ergo domina caniculam
 sic lacrymantem quesuit. quid haberet cause flendi. **A**it ista
 antiqua Begina. **C**ara domina. **N**olite me interrogare de
 causa huius fletus. **M**agna est enim mea tristitia et magnus
 est dolor meus. **E**t ob hoc domina magis instabat ut ei de-
 ceret. **C**ui antiqua vetula dixit. **D** domina mea. **N**ec canicu-
 la fuit filia mea pulchra. nimis decorata. et casta. **Q**ue cuidam
 iuueni ipsam ardentem amantem consentire noluit. in hac
 canicula maledictione sua mutauit. **E**t hoc dicto cepit fle-
 re hec vetula dyabolica et medari. **T**unc mox domina ait. **E**t ego
 similis sum filie vestre in hoc negocio. **I**uuenem enim tales
 pluries contempsti. **E**t nolui ei consentire. **C**ui anus. **C**onsu-
 lo vobis miseremini vestri. ne vobis contingat talia. et effici

Capitulum

xij.

amini canicula sicut hec filia mea. cui domina ait. Rogo te
propter deum ut quanto citius poteris procures mihi eum
et ego ei consenciam. sicut omnem voluntate ipsius. Quod
illa infelix ministra dyaboli apostola sathane audiuit. et
ad eum statim properavit. Et eos simul in actu luxurie so-
ciant. **D**omi frater cogita quod eruenta bestia fuit hec dyaboli-
ca mulier. **N**am foris apparebat sancta. quia begina fuisse di-
citur. id est. orationis soror. **I**ntus vero fuit plena demonibus.
Quis enim unquam doctorum aut magistrorum tale cogitasset nephas
ut per unam caniculam tam honestam et castam mulierem ad lux-
uriandum provocasset. **N**odo tales diabolice meretrices sunt
domini vestri. **A**niam sicut Augustinus. **H**oc ab homine colit sup-
ple pro deo quod pre ceteris omnibus diligitur. **P**roprium
enim est dei ut ab omnibus suis creaturis pre omnibus dili-
gatur et ealem dilectionem tu et tui similes in predictis con-
cubinis vestris. quas contra deum tenetis contempnit. quia
eas plus quam deum amatis in penam eterne damnationis vestre
Item notate iterum dico de malis mulieribus. **Q**uia scio
pro certo. quod bona honesta et pudica mulier non erit fornica-
ria. **N**oui enim multas bonas et honestas mulieres. in om-
ne opus bonum promptas. quarum vitam merito me oportet
laudare. **Q**ui omni laude sunt dignissime. **H**as enim amare et ho-
norare in deo honorificum est. **D**e qua scribit Sapientie.
Mulierem fortem quis inveniet procul. et de ultimis finibus
precium eius. **S**icut fuit. **L**ucrecia. de qua superius habes. que
indubitater non fecisset. que ista fecit. **E**t si decies fuisset in can-
culam mutata. **E**t quo se ipsam interfecit pro nephario facto
quod vi et contra omnem eius voluntatem in ea factum fuit
Ita secunda domus dei est anima rationalis quod multas veritates et vi-
olentias patitur. **I**ta quod est infestatur a vetero superbia. a flumine
avaricie. et a pluvia luxurie. **N**am omne quod est in mundo aut est concu-
piscencia carnis. aut concupiscencia oculorum. aut superbia vite. **I**-
tem de hac domo dei ebrios facit sanum bachi. luxuriosum phas-

Nota

nū veneris. bellicos⁹ phanū martis Sicq̄ ml̄tis mōis aīa
nostra rōnalis que deberet esse domus dei sit domus ydolē
dyabolici ⁊ pphani. Non aut tu fac sic mi frater. Sed po
tius excludere venerē bachū ⁊ martē et prepara deo tuo iesu
christo crucifixo in anima tua templū sanctū castū. p̄ ingē
memoriā passiōis eius ⁊ oīm vulnerū. ac crucis eius ⁊ pati
buli. Tūc indubitanter habebit memoriā tuī in vīsceribus
mie sue. Et de hoc capias exemplum de venerabili episcopo
nomie Honorato. ¶ De quo legimus q̄ in magna reuerē
tia habuit imaginē crucifixi. Et p̄ consequēs totā passiōes
christi. Cum aut simplex laycus esset diuinitus tū in episco
pum eligit. Sed clerici eū cōtempserūt ⁊ deriserūt. Cū autē
die vna missam cātaret. et dñs vobiscū proferrer. Clericia
respondere nolentibus imago crucifixi respōdit. Et euz spi
ritu tuo cunctis qui aderant audic̄tibus. Et hoc ad maxi
mum honorē ipsius et in scandulū oīm suoz clericoz. Fa
ctum est autē vt moreretur. et cum corpus eius ante maius
altare locaretur. ymago crucifixi ad altare oculos suos re
uoluit. Et ipsum corpus dligētissime insperit. Cum autē se
pulture traderetur. Et presbiter in fine misse diceret. Requi
escat in sancta pace. Clerici vero nūc cōuersi cognoscētes
eius sanctitatē pre tristitia ⁊ fletu seu dolore non responde
runt Amen. Ipsa imago crucifixi alta voce respōdit omni
bus audic̄tibus Amen. Sic crucifixus sum honorantem
honorauit hic in terris. Et ōtō āplius hec ei in celo fecit. O mi
frater. Tu quoq̄ fac similis. ⁊ habebis eū idubitāter te ho
norārem in hoc seculo. Et multo fortius in celesti patria ⁊ c̄
¶ Tertia dom⁹ dei est tota ecclia catholica. Tu qua etiaz
sit abomiatio. Et licz oīs abomiatio que sit i priā ⁊ i sc̄dā
ecclia etiā sit in terciā. Et q̄ iste duo includunt in ista t̄cia
tū plures enumerabo ¶ P̄ua igit abomiatio ē q̄ pl̄res sūt
clerici qui volūt h̄re bñficia. Sed nolūt sufferre bñficioz
ōnera reddit⁹ volūt tollere. Et no līt horas canonicas di-

ere. nec chorum visitare. Sunt et alij beneficiati q̄ credunt se ad horas non obligari. nisi recipiant sacros ordines. Sed estimo fm̄ rectam rationem q̄ districtius tenet talis clericus beneficiatus. et non ordinatus q̄ clericus ordinatus. et non beneficiatus. Quia primus tamq̄ mercede conductus est ad legendum oras canonicas. Sicut ecclesia instituit eas. Alter autem ad hoc est spontaneus et libera voluntate obligatus. Sed sub maiori pena tenetur hoc quis adimplere ad quod mercede conductus. q̄ ad quod sponte se constrinxit. Item alia abominatio fit in hac domo. Nam clerici istis temporibus redditibus et beneficiis volunt esse clerici. Sed habitu et conversatione laici. Comam nutriunt cum mulieribus. habitu et calciamentis assimilantur militibus. tabernas et lupanaria visitant cum garionibus. Audite q̄ dicit Augustinus de talibus clericis in libro de contemptu mundi. Quisquis igitur talis ad sorte domini vocatus qui comam nutrit et capillos reddeere vel tondere erubescit. profecto non se de dei. Sed de mundi sorte esse testatur. Quanto enim quis crines plus fouet tanto cor suum non in celis. sed in terra fixum esse ostendit. Exterpetur igitur penitus presumptio talis ne quod absit a deo expellatur eius oratio. Nec ille. Item Bernhardus ad Eugenium papam libro iiii. in fine sic ait. Quorū cuius ordinis sint nostri clerici. Nam in congregatione temporalium habet se ut laici. In apparatu nobili ut milites. In acquisitione reddituum ut clerici. Et tamen non laborant ut laici. nec pugnant ut milites. nec euangelizant ut clerici. Et tamen utriusque ordinis cupiunt esse. et utriusque deserunt unusquisque in suo ordine resurget. Iste vero in quo ordine nescio. cum tamen deus summe sapiens credat. et nihil inordinatum relinquat. Quia in re tertius horum inhabitat. Item adhuc alia abominatio fit in hac domo a clericis. Scilicet quod ipsi se mutuo occultis moribus et apertis laniant unus alium infamando. detrahendo

obloquendo. increpando in iudicio ⁊ extra. Et in em seua ⁊ magna est ista pestis in clerico. q̄ iam religiosi detrahunt secularibus. ⁊ seculares religiosis. unusquisq̄ invidet alteri d̄ statu ⁊ honore. Et ex illo laici plurimum scandalizant. Et p̄ consequens nō credant que ipsi predicant. Nec etiam tenent clericum in reuerencia debita vt deceret. Et sic ista dom⁹ ledit graui ruina. Nec mirū. Dū em pastor p̄ abrupta gradit⁹ consequens est. vt grex ad precipitiū sequat⁹. Ut dicit Grego. In pastoralī. Nūc dicendū esset de criminosisimo Ep̄o Maydurgensi nomine Ado. qui heu nō clericaliter nec episcopalliter vixit. vt exitus rei demonstrat. S̄ seruabo tibi eandē historiā vsq̄ in finē hui⁹ carte. Et dicā tibi de vno alio ep̄o qui erat homo carnalis ⁊ multū lubricus. q̄ public⁹ concubinaris. S̄ cum diuino vigente iudicio itez ad extremū puenisset. neq̄ cōfessionē. neq̄ sacm̄ eucharistie. neq̄ sacm̄ vel sacram vinctōnē accipere volebat. Ante cū amici ei⁹ d̄ hoc multum dolētes. vt sic sine viatico mori vellet. Deniq̄ quidā fili⁹ ei⁹ carnalis euz sup̄ hac re multū rogabat. Cui ep̄us pater eius vehemētē indignās sibi multū dure respōdit ⁊ ait. Fili peccatissime meretricis nō me latet intentio tue perfide mentis. scio quia mortē meā desiderāter expectas. vt facultates meas habeas. Et iteo mox p̄cepit cubicularijs suis vt cū eo exiret. Et hostiū clauderet. Et euz q̄scere permitteret. Ne etiā intraret nisi ipso iubēte. Quib⁹ egressis aliquandiu. Cū itaq̄ aliqui scire volētes quid ageret introierunt. Sed eū in lecto minime reperierūt. Cuz em in singulis angulis querebant ⁊ non inueniret tandē rursū respiciētes viderūt cadauer eius mortuū proiectum in excelsa trābem. Ante cū nō essent ibi scale nec alia instrumenta quibus ad eandē trābē ascendere potuisset certissime patuit Quia a demōiāb⁹ esset suffocatus. ⁊ ad illū locuz subleuatus. Ita non solum punitur qui corp⁹ christi indigne sumit. S̄ etiam qui sumere indigne contemnit. Itaq̄ indigne sumere

Nota

Capitulum

hec speciale penam incurrit. et dyabolus in talibus maiorem habet potestatem. ut dicitur Job. xiiij. de Juda. quod post buccellam panis introiit in eum sathanas. Quis in eo prior erat. Et tamen illa buccella non erat christus sed dyabolus in prius animam intrauit. quia ausus est accipere buccellam de manu domini eius scilicet se traditorum eius. et per consequens criminis homines valde. In Augustinus ait. Nullus malignus ad corpus christi accedat ne quod Judas sustinuit paciat. Sicut fuit ille episcopus. et omnes concubinarum sibi similes. **E**st tamen sciendum quod ille criminis episcopus sustinuit hanc penam a dyabolo. non solummodo ideo quia non voluit penitere nec conitari. Sed quia credidit quod heu quam pluries adhuc hodierna die credunt in periculum animarum suarum de extrema vinctioe. Quod si inungeret oleo sacro quod eo citius moreretur. Et thesaurus suus qui fuit magnus succedere deberet filio suo spurio. quod fuit contra ipsum. Nam ut supra dictum est. ideo dyabolo succedente in cuius potestate fuerat facta. eucharistie sacre vinctiois et confessionis recusavit. et domino suo dyabolo cui in vita fuit obediuit eum quo ad damnationem eternam transiit. Et ideo corpus eius in trabes suspendit. Et in hoc dyabolus servum suum honoravit. **O** mi frater reuertere a seruitio dyaboli. hoc est a cubina tua ad deum qui te creauit. et in super sua turpissima morte redemit. Ut ei seruires casto corpore et mundo corde. Qui multos alios habet honorare seruos suos in celesti patria cum omnibus angelis atque beatis. **Q**uia dyabolus in extremis penis. Cogita mi frater. quia momentaneus est quod delectat. sed eternus est quod in profundo inferni inestimabiliter cruciat. **V**ere ergo illas momentaneas et fetidissimas delectationes luxurie in inestimabilem gloriam et eternum bonum et gaudium celestis patrie. Ipse enim deus misericors expansis stat manibus et paratissimus est te suscipere. quia cor contritum et humiliatum deus non despicit. **S**i vero neglexeris tempus gratie sicut iste episcopus. **R**epens heu fecit. **E**t quod ipse inuenit tu inuenies. **N**oli imitare vestigia eius

Folium

us. Modica enim hic penitētia acquirit tibi magnā gloriā
am et sempiternū gaudiū. Exemplum accipe de latronib⁹
maleficis ad mortem diiudicatis qui gaudeat vehementer
si pro auriculo abscondenda possent euadere mortem corpo-
rales. Tu quoq; gaude et letare quia cū parua pnia potes
euadere mortem anime eternalem. et acquirere tibi gloriā
sempiternā. Et dicere illud Ecclesiastici ultimo. **V**idete o-
culis vestris q; modicū laborant et inueni mihi magnam re-
quiem. Glosa in hoc tpe gracie et misericordie. Sic heu ecō-
tra tpe iusticie videlicet post mortē per magnā et inestimabi-
lem penā nō potest sibi homo ibi paruam acquirere requi-
em. Audi diligēter quid dicat ysidor⁹ ait em sic. **S**e habea
sapientiam salomonis. pulchritudinē absolōis. velocitatē
asabelis. prosperitatem alexandri. potētiā octavianī. diui-
tias cresi. longeuitatē enoch. quid profunt si i fine caro tua
vermibus det. et anima cū demouib⁹ in inferno eternaliter
collocet. **N**ec ille. **M**i frater cogita q; tua nouissima sicut
quatuor ista. videlicet **M**ors. iudiciū. gehēna et gloriā. **Q**uid
horribil⁹ morte. quid intolerabil⁹ iehēna. quid iocunditas
eterna gloriā. **Q**ua in re dico tibi cū merita. **S**urge mis-
vigila. stude lege vel ora. **S**ic fac q; nulla sine fenestrua trāse-
at hora. **Q**uid em quisq; serit pntis tpe vite. **N**oc sibi mes-
sis cū dī ite venite. **N**otādū q; nos spūales viri tā secu-
lares q; religiosi debent dare istis secularibus psonis for-
tem et strenuū modū pugnādi p patriā celesti. **M**odo quā-
doq; sit oppositum. q; ipsi sunt fortiores in militando et mul-
tum feruentiores se ad artam et strictam vitam dando. **E**t
omnem gloriā et pompā ac potētiā hui⁹ mūdi postpo-
nendo vt vitas possideat eternā. et hoc in magnū scandalū
et erubescētia nobis. **I**n tā legim⁹ q; quidā miles diu vire-
bat male in corneamētis. hastiludis et spolijs et mltis alijs
vanitatib⁹ h⁹ seclī. **R**ex aut illi⁹ terre volebat ire ad terras
scētās et cogitabat q; iterū isti militi pmitteret totū regnū ille

21

Capitulum

xij.

añt intelligēs hoc cogitabat itra se illud cōe puerbiū. **W**ā
ter sehimpff am besten ist sol mā do vō lassen. Tu diu mili-
casti regi terreno tps est vt incipias militari regi celesti pro-
etna p̄tia. que nūq̄ auferet a te. Et cōgregauit ad se oēs
amicos suos ⁊ fautores tāq̄ habitur⁹ magnā expeditōez
vt sibi i auxiliū veniret assignās eis diē ⁊ locū. Illi vero tā-
q̄ sui amici ⁊ fautores venerūt i magna mltitudine die sta-
tuto ⁊ dixerūt quo sum⁹ ituri. Ipe dixit. nō dicā vobis quo
usqz illuc venerim⁹. ne forte hosti cōscij fiā. et iste miles strē-
nu⁹ pugnatur⁹ cū oibus demonib⁹ direxit iter suū ad cla-
ram vallē. Cū autē venisset ipe claustr⁹ dixit ad eos. **N**ic me
inuadūt mlti hostes inuisibiles. s. demones. quis mecum in-
trabit bellū cōtra eos qm̄ hic intendo me sepelire i mona-
sterio abrenūciādo mūdo ⁊ omnib⁹ ei⁹ pompis. Et horta-
batur eos multū ad introitū ordinis. sed ipi nolebāt ⁊ dice-
bāt. **N** nolite tam stulte agere vos sic dimittēdo. parati em̄
sum⁹ oēs vobiscū intrare bellū ⁊ vobiscū mori. Quib⁹ miles
ait. **N**olite mecū mori t̄p̄aliter. sed intrate ⁊ vinite eternali-
ter. Et sic intrauit miles ille monasteriū ⁊ secut⁹ est eū solū
mō armiger ei⁹. que ab infancia nutrierat. Et sic respiciēs
retro vidit solū armigerū ⁊ mltuz gauis⁹ est ⁊ dixit. Tu se-
queris me. sicut bon⁹ latro secut⁹ ē xpm̄ i paradisu. Et cōfor-
tati i dño iurātes mōasteriū ⁊ habitū susceperūt ⁊ salua-
ti sunt ambo dño adiuuante. **O** mi frater tu quoqz fac sile-
sic ars deludif arte. **N**ā bene iste p̄fat⁹ miles habuit p̄ ois
lis quedā verba poetica. videlicet ista. **S**i tibi pulchra dom⁹
se splēdida mēsa. qd̄ inde. **S**i fueris diues fortis pulcherne
quid iñ. **S**i prior vel abbas rex aut papa quid iñ. **Q**ue sūt
sub celo si tua sint cūcta quid inde. **T**ā cito p̄tereūt hec oīa
qd̄ nihil iñ. **S**ola manet virt⁹ q̄ gloriabimur iñ. **I**tes alia
metra. **F**orma gen⁹ mores sapiēcia res ⁊ honores. **M**orte
cadūt subita solū manēt merita. **I**n Apoca. vlti. **O**pa em̄
illoz secunt illos. Et hec de duodecimo capitulo.